RUSKI INWALID

No. 166.

CZWARTEK. 15 Lipca 1820 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: z Wilna. Królestwo Polskie. Wiadomości Zagraniczne: Angliia. Ameryka Północna. Wyspa S. Heleny.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

z Wilna, 7 Lipca.

Cesarski Uniwersytet Wileński, kończąc prace roku szkolnego, miał dnia 30 czerwca publiczne posiedzenie, zaszczycone obecnością licznie zgromadzonych gości, które Rektor Uniwersytetu zagaił przemową, wymieniaiąc w niey dobrodzieystwa, iakie w biegu kończącego się roku szkolnego spłynęły na edukacyą publiczną w Wydziale Uniwersytetu Wileńskiego, a szczególniey wyiaśniał korzyści, iakie wypływaią dla powszechnego oświecenia z zaprowadzenia i pomnożenia szkół początkowych, tak zwanych parafialnych i wieyskich, a istotnie potrzebnych, do czego pomocą iedyną bydź mogą z postanowienia Nayiaśnieyszego i łaskawie nam panuiącego Cesarza *Alexandra I*, Dozorcy honorowi szkół w każdym powiecie, wybierani z obywatelów, przywiązaniem do dobra nauk i powszechnego oświecenia znakomitych; i przytoczył treść raportów przesłanych Uniwersytetowi przez nowo wybranych dozorców powiatowych: *Szawelskiego* JW. Eustachego Karpia, *Telszewskiego* JW. Antoniego Barona Rönne, *Upitskiego* W. Józefa Szyszły i w połowie Rosieńskiego JW. Michała Chlewińskiego, ktorzy zwiedziwszy każdą parafią, opisali dokładnie stan szkół początkowych i przedsięwzięte środki i zachęcenia do pomnożenia tychże szkół, tudzież zaswiadczyli szczególną gorliwość wielu plebanów i innych osób duchownych utrzymuiących też szkoły. Oświadczył także wdzięszność Biskupom Dyecezyy *Zmudzkiey* JO. Xcia Giedroyciowi, *Łuckiey* JW. Cieciszowskiemu i Kamieniec-Podolskiey JW. Mackiewiczowi, którzy przez rozrządzenia swoie pasterskie, zapewnili zaprowadzenie szkół parafialnych przy każdym kościele parafialnym i zgromadzeniu zakonnem Nakoniec uwielbił gorliwość wielu obywatelów i osób stanu duchownego, które czynią starania o rozszerzenie dobrodczynney metody wzaiemnego uczenia

w szkołach początkowych. Poczém professor zasłużony *Tomasz Zycki*, czytał wiadomość o życiu i pracach uczonych zeszłego w roku przeszłym professora wysłużonego uniwersytetu, Kanonika katedralnego Wileńskiego X. *Franciszka Narwoysza*, którą zakończył temi słowy: »Całe ś. p. Narwoysza życie ukazuie pasmo ciągłey dla nauk i dobra publicznego pracy: nayściśleyszego pełnienia obowiązków skromności, nieinteressowanego we wszystkiém postępowania, a dla biednych i doń uciekaiących się dobroczynnego serca.« Czytane potêm były dary, które w roku teraźnieyszym szkolnym dla pomocy nauk i szkół w Wydziale Cesarskiego Uniwersytetu Wileńskiego uczynione były przez towarzystwa uczone i osoby szczególne, oraz lista osób, którym po odbytych ścisłych examinach przyznane zostały w tym roku stopnie uczone, tudzież ogłoszone imiona uczniów, którzy za szczególnieyszą w naukach pilność i postępek otrzamali nagrody: ci są w oddziale nauk fizycznych i matematycznych, Ignacy Fomberg nagrodę r. s. 100, Michał Iwanowski i Hipolit Zyliński *accessit*, a Bruno Szemioth i X. Arseni Chrolkowski pochwałę. W oddziale nauk lekarskich: Alexander Woell nagrodę w instrumentach chirurgicznych, Ferdynand Nowicki w instrumentach położniczych, a Adam Adamowicz i Jan Ilkiewicz *accessit*. W oddziale nauk moralnych i politycznych: Ignacy Jasiukowicz i Symon Dowkont nagrodę po połowie, a Wincenty Ihnatowicz pochwałę. W oddziale Literatury i sztuk wyzwolonych: Walenty Wańkowicz, nagrodę rub. sr. 100, Felix Kołakowski dwie trzecie części nagrody, Antoni Hlebowicz iednę trzecią część nagrody, Dominik Bartoszewicz *accessit*, a Józef Kowalewski i Mikołay Kozłowski pochwałę. Nakoniec całe zgromadzenie udało się do kościoła akademickiego ś. Jana, gdzie dla złożenia Bogu dziękczynień odśpiewany został Hymn ś. Ambrożego.

Królestwo Polskie.

z Warszawy 7 Lipca.

Postanowienie Xięcia Namiestnika Królewskiego o Karach Administracyynych za niedopełnianie praw i urządzeń Rządowych.

(Dokończenie.)

Art: 15. Gdyby naywyższa ilość kary poprzedzaiącym artykułem przepisaney i do władz zastosowaney nie skutkowała, natenczas zesłany będzie umocowany, który na koszt winnego na mieyscu dane urządzenia i rozkazy wykona, i który pobierać będzie od urzędnika niedopełniaiącego danego sobie polecenia, dyety i koszta podróży postanowieniem z dnia 2 Marca 1816 roku przepisane w podwóyney ilości.

Art: 16. W każdym razie władza przełożona uznawszy nagłość rzeczy i żadney zwłoki niecierpiącey, nie trzymaiąc się stopniowego ściągania kar Administracyynych, może po pierwszym terminie uchybienia zesłać zaraz umocowanego na koszt uchybiaiącego.

Art: 17. Umocowany niemaiący etatowey pensyi pobierać będzie podwóyne dyety zastosowane do pensyi roczney dwóch tysięcy zł: Pol: według zacytowanego postanowienia naszego z dnia 2 Marca 1816 roku.

Art: 18. Kary Administracyyne nie uwalniaią od odpowiedzialności Urzędnika, ieżeli z zaniedbania lub nadużycia iego wynikły szkody bądź dla rzeczy publiczney, bądź dla prywatnych osób, które on z własnego maiątku i osoby wynagrodzić będzie obowiązanym.

Art: 19. Palety na kary Administracyyne do wszystkich Władz wyiąwszy w mieyscu będących i wyiąwszy Urzędy Gminne i Burmistrzów, przesyłane będą przez pocztę. Urzędnicy pocztowi stosownie do postanowienia Naszego z dnia 8 Lipca 1817 roku zaliczać będą przypadaiącą za nie należytość, a Urzędnicy, do których takowe zaadressowane zostaną, bez żadnego opóźnienia i sporu takowe wykupić i koszta pocztowe zwrócić obowiązani zostaną. Władze wysyłaiące przez pocztę takowe Palety i otrzymuiące od Urzędnikow pocztowych stosowne zaliczenia, są w rękoymi tymże Urzędnikom za zwrót takowych zaliczeń.

Art: 20. Urzędom mieyskim i Wóytom tudzież Urzędnikom mieyscowym wręczane będą Palety przez posłańców i sług przy Kommissarzach Delegowanych lub innych władzach ustanowionych, za odebraniem których Urzędnik winny oznaczoną Paletem karę natychmiast zapłacić iest obowiązany.

Art: 21. Gdyby się zdarzyło, iż przez nieuległość mieszkańców miast lub włoscian Burmistrz albo Wóyt nie był w stanie uzupełnić w czasie sobie oznaczonym danego

rozkazu, wtedy łubo Burmistrz albo Wóyt karę Paletem oznaczoną zaraz zapłacić iest obowiązany, iednakże za uniewinnieniem się przed właściwym Kommissarzem Delegowanym, może od wi nych opóźnienia, poniesioną karę za stosownem od Kommissarza Delegowanego upoważnieniem, i za uzyskaniem od niego stosowney pomocy odebrać.

Art: 22. Posłaniec wręczaiący palet na karę Administracyyną nic więcey od tego żądać nie może, któremu palet wręczy, nad cenę stępla na palecie oznaczoną, a zatem nie może wymagać ani żywności ani furażu, bo wynagrodzony będzie z funduszu exekutnego podług osobnego urządzenia. Gdyby iednak posłaniec dłużey nad godzin dwanaście bawić musiał u exekwowanego dla zwłoki w opłacie kary Administracyyney, exekwowany winien dać exekwuiącemu żywność dla niego i furaż dla konia.

Art: 23. Exekwuiący, pieniądze z kar Administracyynych zebrane, składać będą zakwitami osobom utrzymuiącym kontrollę tychże kar w każdém Biórze właściwey władzy.

TYTUŁ III.

Zdawanie rachunków z kar Administracyynych.

Art: 24. Kommissyie Rządowe Spraw Wewnętrznych i Policyi, tudzież Przychodów i Skarbu zniosłszy się z sobą przepiszą sposób i termina do zdawania rachunków z kar Administracyynych.

Art: 25. Zebrane z tych kar gotowizny wpływać będa do Skarbu publicznego i użyte zostaną na wynadgrodzenie posłańców wysyłanych z paletami karnemi, tudzież na dokompletowanie funduszu z kar exekucyyno-Skarbowych, przeznaczonych na utrzymywanie powiększoney liczby Weteranów, dla strzeżenia kass publicznych i instytutowych, oraz strzeżenia i odprowadzania więźniów i włoczęgów; nakoniec na zwiększenie liczby osób pracuiących przy Kommissarzach Delegowanych, gdzie ich potrzeba uznaną zostanie.

Wykonanie ninieyszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma bydź umieszczone, wszystkim Kommissyom Rządowym, w czem do którey należy, polecamy.

Działo się w *Warszawie* na posiedzeniu Rady Administracyyney dnia 21 Czerwca 1820 roku.

(podpisano) *Zaiączek.*

Minister Spraw Wewnętrznych i Policyi
(podpisano) *T. Mostowski.*

Radca Sekretarz Stanu, Jenerał Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem:
Radca Sekretarz Stanu, Jenerał Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem:
W Zastępstwie Ministra Sprawiedliwości
Radca Stanu
M. Woźnicki.

W Zastępstwie Sekretarza Jeneralnego
Sekretarz Prezydyalny
Antoni *Podbielski.*

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

ANGLIIA.

z Londynu, 4 Lipca.

Na posiedzeniu wczorayszem parlamentu wyższego, Lord *Harrowby* przedstawił doniesienie kommissyi sekretney mianowaney celem przeyrzenia dokumentów, zawartych w czterech opieczętowanych *workach zielonych.* To ciekawe doniesienie iest treści następuiącey.

»Kommissyia rozpatrywała poruczone iey papiery z zupełną uwagą, iakiey tylko tak ważny wymaga przedmiot i przekonała się, że zawieraią w sobie opisanie wypadków, opartych na zgodnem świadectwie wielu osob rozmaitego stanu, i w różnych kraiach Europy przebywaiących. Zeznania te wielką rzucaią plamę na honor Królowey i obwiniaią o związek nieprawy z pewnym cudzoziemcem, który pierwiey był u niey na usługach, w obowiązku wcale nieznaczącym. Według pomienionych zeznań postępki N. Pani były nietylko nieodpowiednie wysokiey iey godności; lecz nadto gorszące i właściwe tylko rospustney kobiecie. Takie zarzuty nietylko krzywdzą honor Krolowey; lecz plamią dostoieństwo korony, gorszą obyczaie i uwłaczaią czci narodowey. Dla tego to kommissyia rozumie, że sprawa tego rodzaiu, powinna bydz nayściśley i naydokładniey wyśledzoną i zdaniem iey zwyczayny porządek sądowy byłby tu nayprzyzwoitszy a nawet konieczny.

Zatem odezwał się Lord *Liwerpool*, że iutro poda bil tyczący się tego doniesienia kommissyi. Zachuwuiąc iednakże należną przyzwoitość i uszanowanie winne wysokiey osobie którey się honor dotyka, ominie w nim wyszczególnienia nieprzyzwoite.

Hrabia *Grey* odpowiedział na to iak następuie: »Zawikłaność i delikatność sprawy, która nas teraz zatrudnia, znaczaie się powiększyły po przeczytaniu tego doniesienia kommissyi. Ja znowu protestuię się przeciwko przyięciu podaiącego się środka tak widocznie przeciwnego interessowi Królowey. Niech się zastanowią lordowie w iakiem sami się zamykaią położeniu. Parlament wyższy mianował kommissyią i tenże parlament powinien bydz poźniey sądownictwem. Jestże to sprawiedliwie? Nigdy iescze niebyło podobnych doniesień na Królowę. Lecz pytam, czy teraznieysze są słuszne? Ministrowie od wielu lat byli świadkami prowadzenia się N. Pani, a teraz stawaią z zaskarzeniami, które dowodzą tylko ich nienawiści. Takiemi to postępkami krzywdzą dostoieństwo korony i grożą niebespieczeństwem spokoyności narodu. Królowa z swoiey strony niepowinna także się ociągać; kiedy bowiem te doniesienia doszły iuż do wiadomości powszechney, każde z iey strony opóźnienie się, może wydać szkodliwe skutki. Lecz iakże znowu iest niedokładne to doniesienie: imie nawet cudzoziemca z którym Królowa iakoby iest w związku nieprawym, nieiest wymienione. Niewymagaż sprawiedliwość, aby Królowey kommunikowane były wszystkie papiery, i wymienione imiona swiadków?

Lord *Harrowby*: Szlachetny Lord napróżno się tak obszernie nad tą sprawą dzisiay rozwodzi; iutro bowiem dowie się od Lorda *Liwerpool* iakim sposobem rospoczęte będą śledzenia. Jeżeli pierwszy podany sposób śledzenia był niewłaściwy, cały wyższy parlament w takiem zdarzeniu uchybił i wykroczył przeciwko sprawiedliwości (Słuchaycie Słuchaycie) Osoba obwiniona domagała się koniecznie śledzenia sądowego, niezostawało zatem nic więcey iak zadowolnić iey życzenia. Ministrowie niemogli się iuż cofnąć. Gdyby Krolowa wyiechała była za granicę, wtenczas narady poszłyby pomyślnie i spokoyność wewnętrzna bynaymnieyby naruszoną niebyła.

Hrabia *Karnarwoon*. »Kommissyia rozbiera i przepatruie zaskarzenia; a wysłuchałaź przecie choć iednego swiadka?—Powiadaią że koronacyia Króla w dniu pierwszym Sierpnia dokonaną zostanie. Mnie się zdaie że bardzo niestosownie dzień ten wybrano. Czy nie lepiey byłoby odroczyć to iescze do trzech miesięcy? Wtenczas wszelkie niebespieczeństwo iużby było przeszło, a w teraznieyszych burzliwych okolicznościach należy się lękać, aby dzień ten miasto powszechney radości niestał się dniem smutku i zamieszania. Niech tylko ministrowie pilnieysze zwrócą oko na narod, a przekonaią się o ważności uwag moich.«

Hrabia *Darley*: »Doniesienie kommissyi naysmutnieysze może wydać skutki. Przez przeciąg 25 lat modlono się za Królowę, a po śmierci Jerzego III, natychmiast wymazano iey imie z liturgii. Tego niczem usprawiedliwić niemożna.

Hrabia *Grey*: »Dotychczas ministrowie patrzali na smutną niezgodę istnieiącą między wysoką parą, iak na familiyne nieporozumienia. Teraz zaś gdy Królowa obwiniona iest o złamanie wierności małżeńskiey, ciż ministrowie chcą iey wyznaczyć 50,000 funtów szterlingów pensyi kosztem narodu z tem tylko, aby wyniosła się z Anglii.

(*Dokończenie iutro.*)

AMERYKA PÓŁNOCNA.

Z Nowego-Yorku 1 *Czerwca.*

Od. d. 1. Lipca, okręty woienne zagraniczne mogą tylko do pewnych portów Amerykańskich zawiiać.

WYSPA S. HELENY.

Odebrane w *Londynie* listy z wyspy *S. Heleny* pod d. 2 Maia donoszą o ogłoszeniu tam *Jerzego IV* Królem Wielkiey Brytanii i Irlandyi. Ślub Hrabiego *Balmain*, Kommissarza Rossyyskiego, maiącego 42 lat, z Panną *Johnson*, 16toletnią córką żony Wielkorządcy *Lowe*, odprawił się d. 26 Kwietnia. Poczem nowi małżonkowie wsiedli d. 2 Maia na okręt Kompanii, i mieli płynąć do Anglii.

W PETERSBURGU.

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.